Petr Hruška

POSTNÍ REKOLEKCE

CESTA DO SVOBODY

Naše osobní i společná cesta víry ve světle cesty Božího lidu Izraele

Jako základ jsou použita liturgická čtení postních nedělí cyklu C
Biblické texty jsou citovány podle liturgického překladu
Cheb, 2016

Uvedení

Každý rok, znovu a znovu, jsme o velikonocích konfrontováni se základní zvěstí naší víry a jsme vybídnuti hlouběji se do ní ponořit. Pro Izrael byl obsahem základní zvěsti víry dar svobody darovaný Hospodinem při vyvedení z egyptského otroctví.

I my se takto v liturgii můžeme a máme plněji stávat ne diváky, ale hlavními účastníky onoho velkého dramatu spásy, které probíhá již od úsvitu lidských dějin a které nám bude postupně představováno v prvních čteních postních nedělí:

V příbězích praotců Boží dar svobody volá po přinášení „oběti vděčnosti“ za přijatý dar (1. neděle postní), „smluvně“ se soustřeďuje na Izraelský národ (2. neděle postní) a dostává svoji „tvář“ zjevením Božího jména Mojžíšovi (3. neděle postní). Po projití pouští pak Izrael prožívá dozrávání tohoto daru v zaslíbené zemi (4. neděle postní) a proroky je zvěstováno jeho završení v plné svobodě „nového stvoření“ (5. neděle postní). Aby i nám mohl být otevřen přístup do této plnosti svobody, musel přijít ten, kdo se „sám sebe zřekl a vzal na sebe přirozenost otroka“ (Květná neděle).

Jaké jsou tvé osobní „dějiny spásy“? Jak vypadá tvoje cesta do plnosti svobody? Kde na této cestě najdeš dar Boží smlouvy tobě osobně, přechod Rudého moře, vytrvalé zrání v poušti, učení se zodpovědně zacházet s darem svobody v zaslíbené zemi a stále živou touhu po dovršení této svobody v plnosti království? Kde a jak toto vše prožíváš ve společenství Božího lidu?

Formát rekolekcí a jednotlivých „zastavení“:

Předložené podněty, původně vzniklá jako krátké podklady pro postní cyklus kázání, lze takto použít např. pro jednodenní či dvoudenní postní rekolekci, jako průvodce exerciciemi všedního dne během celé postní doby nebo jako kombinace obojího.

V každém případě jednotlivá zastavení by vždy měla obsahovat čtyři kroky (víceméně odpovídající různým důrazům „lectio divina“: lectio, meditatio, oratio a contemplatio):

- *Četba textů*

Na začátku každé meditace by mělo být přečteno celé (nebo dle situace mírně rozšířené) první čtení z příslušné postní neděle, případně doplněné i některým z novozákonních textů.

- *Biblický základ*

V další části je nabídnut souhrn podnětů k porozumění vlastním textům v jejich původním kontextu, kterým je podnícen počátek meditace – vnímání osobního života ve světle vstřebaných textů.

- *Osobní aplikace*

Zde je meditace ještě navíc dotažena ve světle novozákonních textů a jsou zde zdůrazněny podněty pro osobní pochopení celkového tématu.

- *Tvůrčí uchopení*

Text je vždy uzavřen několika nápady, jak je možné dále tvůrčím způsobem pracovat s tématem.

1. neděle postní: DAR SVOBODY (Dt 26,4-10; Lk 4,1-13)

Udělejme nyní první, přípravný krok na naší postní cestě, kde se chceme stát účastníky dramatu spásy a sami tak prožít něco ze zkušenosti cesty Izraele do svobody. V tomto kroku vděčnosti bude shrnuta a připomenuta celá naše dosavadní cesta a slavena Boží věrnost na této cestě. Ostatní kroky o dalších nedělích nás pak touto cestou provedou znovu, krok za krokem, a připraví na závěrečnou společnou „slavnost prvotin".

Biblický základ

Přinášení „prvotin" (viz Dt 26,2) bylo po vstupu do zaslíbené země (v. 1) projevem vděčnosti nejen za dar země, ale především za Boží věrnost a Boží jméno, jehož požehnání na této zemi spočívá (v. 2 a 10).

Toto přinášení prvotin, tedy toho nejlepšího z úrody, se stává *liturgickou slavností plnou zemitých, hmatatelných symbolů* (obilí, koš, přinesení před kněze na Bohem vyvolené místo, převzetí prvotin knězem a položení na oltář).

Zároveň je však tato liturgická slavnost *proniknuta slovním vyznáním* Izraelců (Dt 26,5nn):

- vyznání rodinných kořenů v celé jejich slávě i bídě (v. 5)
- vyznání bolesti skryté v naší minulosti (v. 6)
- vyznání Boží vysvobozující moci sklánějící se do konkrétních situací (v. 7n)
- vyznání vědomí daru země jako něčeho zdarma darovaného (v. 9)

Přinášení prvotin je zároveň i *radostnou událostí celého společenství* Božího lidu, ze kterého se nesměli vylučovat ani ti, kteří se jinak považovali za někoho na okraji (Dt 26,11). Tito sociálně potřební měli z této slavnosti mít velmi konkrétní a hmatatelný užitek (v. 12n).

Nakonec a především je přinášení prvotin také *slavnostní obnovou uzavření smlouvy*: „Prohlásil jsi"… „A Hospodin prohlásil" (Dt 26,17-19).

Ještě staletí po vyvedení z Egypta se další a další pokolení Židů až dodnes v tomto prastarém vyznání víry budou modlit tak, že se *osobně ztotožňují* se svými praotci: "*Můj* praotec... *nás* týrali... *my* jsme křičeli... Hospodin slyšel *náš* hlas... viděl *naši* bídu... *nás* vyvedl... přivedl *nás* na toto místo..." (Dt 26,5-9).

Osobní aplikace

Postní doba by pro tebe mohla být příležitostí toto vše na pozadí dějin Boží věrnosti vůči Izraeli objevovat ve tvém vlastním životě. Stačí jen, když jako potomek „potulného Aramejce" (viz Dt 26,5) budeš přinášet oběť vděčnosti za již přijatý dar svobody a když se jako Ježíš necháš „vodit Duchem po poušti čtyřicet dní..." (Lk 4,1). Možná i ty pak „vyhladovíš" (srov. Lk 4,2) po Božím slově, které má „moc tě proměnit" (srov. Sk 20,32).

Tvůrčí uchopení

1. *Sesbírej si svůj vlastní „koš prvotin":* Do nějaké nádobky si vlož několik předmětů či lístků papíru, které ti budou symbolizovat to nejcennější, co máš ve své současné „úrodě svého života" a za co chceš Bohu vzdát díky (soustřeď se přitom na *současnost*).
2. *Sepiš si své vlastní „vyznání syna či dcery potulného Aramejce":* Můžeš se inspirovat výše uvedenou biblickou strukturou (soustřeď se přitom na *minulost*).
3. *Založ si svůj „pergamen smlouvy":* Na jednu část napiš: „Hospodin o mě prohlásil: …", na část druhou: „Já prohlašuji o Hospodinu: …" Zatím tam můžeš ponechat volné místo.
4. *Udělejte si ze svých osobních košů jeden koš „rodinný":* O obojím se pak můžeš chvilku sdílet se svým manželským partnerem či někým z přátel či z malého společenství, přičemž ti tento rozhovor může posloužit k dalšímu doplnění tvého koše vděčnosti. Můžete také vytvořit jeden společný, „rodinný" koš a nezapomenout na „chudé" a „bezdomovce", kterým máte vytvářet domov a přijetí – své děti a další vám svěřené.

2. neděle postní: JISTOTA SVOBODY (Gn 15,5-12.17-18; Lk 9,28b-36)

Nyní budeme celou cestu Izraele do svobody sledovat znovu od počátku, krok za krokem. Prvním a nejdůležitějším „nášlapným kamenem“ na této cestě k plnosti svobody je prožití jistoty víry, že tato cesta má svůj počátek v Božím rozhodnutí být tu pro člověka a od počátku do konce je nesena absolutní, nezrušitelnou Boží věrností.

Biblický základ

Abram *„Hospodinu uvěřil a ten ho uznal za spravedlivého“* (Gn 15,6). To v biblické mluvě znamená, že Bůh Abramův postoj prohlásil za zcela správný a vhodný – postoj celoživotního spolehnutí se na Hospodina jako na jedinou životní jistotu.

Abram o několik veršů dříve vzdychá k Hospodinu plný bezradnosti: *„Ach, nedopřáls mi potomka!“* (v. 3) Do této bezvýchodné situace však zaznívá Boží zaslíbení (v. 5). A po Abramově souhlasu je toto zaslíbení (formou slavnostního smluvního prohlášení – viz začátek Desatera! srov. Ex 20,2 a Gn 15,7) ještě rozšířeno na dar země! Abramova víra (= „spolehnutí se“, hebr. od kořene „m-n“, být pevný, spolehlivý, moci se o něco opřít, jako o skálu) mu však nezakazuje dále se ptát a hledat ještě hlubší jistotu: *„Podle čeho poznám, že ji dostanu?“* (Gn 15,8; srov. Marii při zvěstování! Lk 1,34).

Následuje starobylý smluvní obřad (Gn 15,9-17), při kterém bylo zvykem, že zavazující se strany prošly mezi rozťatými zvířaty (srov. Jr 34,18n; kdo by smlouvu nedodržel, má to s ním dopadnout jako s těmito zvířaty!). Středem však prošla jen *„dýmající pec a ohnivá pochodeň“* (v. 17) – symboly Boží přítomnosti! To vše symbolicky znamená, že *Bůh sám* se zavazuje, že při nedodržení smlouvy se vydá člověku všanc, že se mu vydá ke zničení!

Abram tedy tuto smlouvu přijímá jako *čistý dar*. Jeho další cesta má být nesena především *Boží* věrností, nikoli *jeho* vírou (a pokud vírou, pak v podobě spolehnutí se na Boží věrnost). Jen tak je osvobozen k tomu, aby mohl jít dál. Osvobozen od strachu z vlastního selhání, osvobozen od obav z vlastní nedostatečnosti. Jeho „štítem“ je pouze Hospodin (viz Gn 15,1).

Osobní aplikace

Objev tuto jistotu i ve svém životě! Postav svoji cestu ke svobodě od zla znovu a od základu na Božím zaslíbení! Na Kristu, ve kterém *„bylo řečeno Ano ke všem Božím zaslíbením, kolik jich jen jest“* (2 Kor 1,20)! Na Kristu, který na sebe vezme všechen hřích Abrahámových potomků a vydá se k „rozpolcení“! Na Kristu, kterého Bůh *„učiní hříchem, abychom se my stali Boží spravedlností“* (2 Kor 5,21; doslovný překlad), který tě ale zároveň bere s sebou na horu proměnění a zjevuje ti slávu vzkříšení! Příběh Abrahámův je příběhem Izraele, příběhem Mariiným, příběhem Petra, Jakuba a Jana, příběhem tvým! Tento věrný a do krajnosti vydávající se Bůh je i Bohem tvým! Nic jiného není pevnější jistotou tvé cesty do svobody.

Tvůrčí uchopení

1. *Vyplnění Boží strany „pergamenu smlouvy“:* Udělej si klidný čas na to, aby sis zapsal či zapsala všechna možná Boží zaslíbení, která jsi kdy přijal, či přijala do svého života. Vezmi si na pomoc bibli nebo nějakou živou nápovědu a nech na sebe působit tato slova milosti, slova vypovídající o tom, co pro tebe Bůh udělal či dělá („Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl…“). Zosobni si tato zaslíbení a sepiš na jednu stranu „pergamenu smlouvy“.
2. *Adorace Kristovy „rozlomené“ přítomnosti:* Vystup spolu se svým partnerem jako Petr, Jakub a Jan na svoji „horu proměnění“ – využij možnosti eucharistické adorace. Zde spočiň a pokus se žasnout nad jednostranností, zdarmadaností a hloubkou Božího příslibu naplněného v Kristu. Může ti pomoci text evangelia (Lk 9,28b-36); při adoraci by bylo velmi hlubokým symbolem, pokud bychom mohli adorovat Krista v podobě na dvě části rozlomeného eucharistického chleba – symbol naplnění Božího postoje při (našem, ale Kristem na sebe přijatém!) porušení smlouvy.

3. neděle postní: DÁRCE SVOBODY (Ex 3,1-8a.13-15; Lk 13,1-9)

Po prožití „abrahámovské“ jistoty Boží věrnosti na všech cestách a spolehnutí se na Boží zaslíbení (viz minulá neděle) potřebuje Izrael ještě udělat zkušenost s tím, kdo je a jaký je samotný Bůh, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův.

Biblický základ

V prvním čtení 3. neděle postní se dostáváme k počátku a jádru události, která je centrem onoho základního vyznání víry Izraele, o kterém jsme přemýšleli o 1. neděli postní: Boží „jméno“ spočívající uprostřed Izraele (viz Dt 26,2).

Nejhlubší a nejněžnější zjevení samotného Božího srdce („jméno“ v bibli znamená to nejvnitřnější jádro člověka) se neděje uprostřed nějakého starobylého rituálu ani v nádheře svatyně, ale *v poušti* a pak *v egyptském otroctví*. Izrael zde musel nejen tvrdě pracovat „na cizím“, ale musel se jistě také klanět egyptským bohům.

Uprostřed této bídy si Bůh volí (a léta před tím připravuje) koktavého a zbabělého pruďase Mojžíše, aby se mu zjevil (ne v liturgickém rituálu, ale uprostřed nejprostších všednodenních povinností – pasení ovcí) jako ten, kdo ke aktivně blízký a účinně pomáhající: Hospodin „*viděl* bídu..., *slyšel* nářek..., *zná* bolesti..., a proto *sestoupil*..., aby *vysvobodil*... a *vyvedl*...“ (Ex 3,7n). A především jako ten, kdo je *„Já jsem, který jsem“* (v. 14)! Převedeno z hebrejštiny by se však tato věta musela přeložit: *„Já jsem tady pro tebe, který jsem tady pro tebe“*, tj. „Já jsem vydávající se, blízký, provázející a pomáhající, ale zároveň neuchopitelný a nezmanipulovatelný Bůh“.

Toto je Boží jméno, toto je zjevení nejvnitřnější Boží podstaty! Vše ostatní je obal, vše ostatní je výklad! Tento dárce zaslíbení, tento všemohoucí Stvořitel nebe a země, tento všemocný a obavy vyvolávající (Mojžíš si před hlasem z ohně „zahalil svou tvář“, v. 6) Bůh (hebr. „Elohim“), je zároveň Bohem sestupujícím, který zná naše bolesti a vyvádí nás do svobody, Bohem blízkým a něžným, Bohem vydávajícím se v šanc (hebr. „JHVH“ či „Adonaj“, Hospodin)! Židé říkají, že v Bohu neustále probíhá rozhovor mezi Bohem spravedlivým (Elohim) a milosrdným (Adonaj). Že však Adonaj má vždy poslední slovo.

Stejné tvůrčí napětí je vyjádřeno také v hebrejských pojmech „chesed“ (milosrdenství, založené na spolehlivosti smlouvy a otcovské věrnosti vůči ní) a „rachamím“ (slitování, tryskající z hloubky Božího srdce zasaženého lidskou bolestí a hříchem jako srdce matky; kořen „r-ch-m“ znamená ženské nitro, kde se rodí děťátko).

Osobní aplikace

Zároveň s (otcovskou) Boží jistotou a pevností můžeš a máš tedy i ty na své cestě pouští objevit (mateřskou) Boží blízkost, jemnost, něžnost. Bůh je dárcem pravé svobody především tím, že do tvé zvrácené a zraňované svobody „sestupuje“, nechá se jí vláčet sem a tam, trpí s tebou, pláče s tebou a trpělivě ti naslouchá. I teď! I teď možná na Elohimovo: *„Poraž ho, je neplodný…“* (Lk 13,7), zaznívá Adonajovo: *„Nech ho ještě tento rok, až ho okopám a pohnojím…“* (Lk 13,8).

Tvůrčí uchopení

1. Prohloubení Boží strany „pergamenu smlouvy“: Opět si udělej klidný čas a ve světle rozjímaného Božího slova o setkání Mojžíše s Hospodinem dotvoř Boží stranu pergamenu odpověďmi na otázku: „*Kým je* Hospodin pro tebe?“ (tedy ne už tolik „*co* pro tebe *dělá*“, ale „*kým* pro tebe *je*“).
2. Vyjdi si na chvilku ven, třeba někam do přírody nebo i do města. Můžeš najít něco, co by ti připomínalo „trnitý keř uprostřed pustiny“ tvých vlastních všednodenních povinností, starostí, bolestí i radostí. Zkus tam – tváří v tvář svému všednímu životu – se ptát Hospodina: „Jaké je tvoje jméno, který mi chceš zjevit pro tuto etapu mého života?“

4. neděle postní: ZRÁNÍ SVOBODY (Joz 5,9a.10-12; Lk 15,1-3.11-32)

Hospodin nejen „sestoupil“ do bídy Izraele v Egyptě a „vyvedl“ Izraele do svobody pouště. On se o něj dál staral, „vodil ho po poušti“ (srov. evangelium 1. postní neděle), sytil jej Božím slovem (smlouva a Desatero na Sinaji) i chlebem života (mana). Po všem tomto zrání, když pak Izrael konečně dosáhl zaslíbené země, cosi se najednou jakoby změnilo – Bůh svůj lid, pročištěný a zpevněný putováním pouští, začal vyučovat zralému postoji rovnocenného partnera smlouvy.

Biblický základ

Cesta do zaslíbené země byla kromě jiného i cestou odumírání a rození nového života (Jordán překročila až další generace Izraelitů!). Putování pouští bylo nutným procesem přechodu (hebr. „pesach“ = přechod, přeskočení) ze smrti do života, z egyptského otroctví („hanby“ či „potupy“, viz Joz 5,9) do svobody dospělého Božího lidu. Na poušti nemohl Izrael ještě v plnosti dodržovat ani takové základní předpisy Zákona, jako byla obřízka (Gn 17,10n). Teprve tehdy, když se před ním dokořán a zcela zadarmo (viz zázračný přechod Jordánu v Joz 3 - 4) otevřela zaslíbená země, stává se naplno svobodným a schopným dovršit smlouvu s Hospodinem i v tomto jejím nesmazatelném znamení obzířky – znamení ochoty člověka být i ze své strany partnerem Boží smlouvy (Joz 5,2-8).

Právě tím je *„odvalena egyptská hanba“* (Joz 5,9)! Právě proto může Izrael slavit velikonoce („pesach“!). Právě proto již nemusí být odkázán na provizorní Boží péči z dob *„první lásky“* (Oz) na poušti (mana) a může svoji svobodu plně rozvinout v obdělávání darované země a žít z její úrody: Tehdy *„přestala padat mana“* a bylo třeba se již mnohem více spolehnout na své tvůrčí síly (Joz 5,12).

Svoboda Izraele tedy v podobném ohnisku, jako při setkání s Mojžíšem na poušti (viz Joz 5,15 srov. Ex 3,5!) dozrává tím, že jí Izrael plně nasazuje pro nový život v nové situaci: přijímá Hospodinův vrcholný dar (vstup do zaslíbené země; Joz 2 – 3), neodvolatelně se přiznává k Hospodinu (obřízka; Joz 5,2nn), slaví jeho věrnost (velikonoce; Joz 5,10), přestává být závislý na „mateřském mléku“ (mana) a začíná jíst „pevnou stravu“ - ovoce vlastní práce (obdělává zemi a jí z jejího výtěžku; Joz 5,12).

Po mnoha ilustracích tohoto posunu v knize Jozue Izrael nakonec obnovuje smlouvu s Hospodinem (Joz 24) v podobně laděném rituálu, o jakém jsme četli 1. neděli postní. Po připomínce cest Hospodinovy věrnost přijde jasná odpověď Jozueho i celého Božího lidu: *„Já i můj dům budeme sloužit Hospodinu“ – „Také my budeme sloužit Hospodinu. On je náš Bůh“ – „Budeme sloužit Hospodinu, svému Bohu, a jeho budeme poslouchat“* (Joz 24,15.18.24). To vše opět symbolicky zpečetěno – tentokrát vztyčením „kamene smlouvy“ (Joz 24,27).

Osobní aplikace

Boží milosrdenství a péče trvá. Avšak jsou okamžiky, kdy se musím jako Izrael postavit na vlastní nohy a objevit, že jsem obdarován(a), že jsem vybaven(a), že mám vše podstatné ke svobodnému životu dospělého dítěte v Otcově domě (viz Lk 15,11-32): k tomu, abych Otci, který mě vybíhá naproti, konečně dovolil odvalit mojí osobní „egyptskou hanbu“ a padl mu do náruče (křest, svátost smíření), abych se z toho dovedl(a) pořádně radovat při hostině (eucharistie) a abych znovu - ale už ze svobodného rozhodnutí - začal(a) makat na tátově poli. Jen tak bude moje znovu nabytá svoboda také zralým darem pro celou rodinu Božích dětí.

Tvůrčí uchopení

1. *Vyplnění naší strany „pergamenu smlouvy“:* Tentokrát si udělej čas na to, aby sis zapsal či zapsala svoji odpověď na Boží dar svobody – svoji část smlouvy s Hospodinem. Jaká odpověď v tobě zraje právě v této etapě tvého života a tvého manželství? Vůči komu všemu či čemu všemu se chceš znovu slavnostně zavázat být věrný či věrná?
2. *Postavení „kamene smlouvy“:* Zkus vymyslet, případně i na místě vyrobit či při procházce najít, nějaký symbol („kámen smlouvy“), který by ti mohl trvale připomínat tvé dnešní rozhodnutí.

5. neděle postní: PLNOST SVOBODY (Iz 43,16-21; Jan 8,1-11)

Užívání dospělé svobody v zaslíbené zemi (viz minulá neděle) nebylo pro Izrael jednoduché a možná, že jsi i ty zakusil, jak to není snadné pokračovat v cestě po překonání začátků, pokračovat, i když „přestane padat mana“ či když „vyschne studna“. Avšak jen tudy, přes očišťující krizi „vyhnanství“ a „žízně“, vede cesta k plnosti svobody.

Biblický základ

Pokušení spoléhat se při obdělávání země na místní božstva plodnosti (Joz, Sd) a při pozdějších politických bojích na vlastní rozum a síly (1 a 2 Sam, 1 a 2 Kr) bylo příliš velké a odpor okolních národů vůči provokující jinakosti Božího lidu též.

Znovu a znovu Izrael upadal do nového (vnějšího či vnitřního) otroctví, jehož vrcholem pak bylo babylonské zajetí. Znovu a znovu však také prožíval, že Hospodin je i zde věrný. Že Boží sláva odchází se zajatými a ponížen̄ými vyhnanci do Babylóna (Ez 1 – 2). Že právě v tomto nejhlubším ponížení, kdy Izrael leží na zemi jako ta cizoložná žena vydaná napospas posměšným zrakům všech (Ez 16), se Bůh opět sklání a „píše prstem do písku“ (Jan 8,8). Píše řádky „nové smlouvy“ do otevřeného a ponížen̄ého srdce Božího lidu (srov. 2 Kor 3,3).

A právě zde zaznívá jásavá zvěst proroka (Deutero-)Izaiáše o „novém exodu“ (Iz 43,16-17). V jejích slovech se skrývá připomenutí, či spíše zpřítomnění základního Božího činu osvobození z Egypta! Tento osvobozující Bůh je stále stejný! I ve tvém nejhlubším ponížení, Izraeli!

Ale ještě více: Tento Bůh je Bůh nových věcí, které „již vzcházejí“, již raší, teď a tady (viz Iz 43,18nn)! Teď, ve své bídě, kdy se ti zdá, že už není žádná naděje, žes už vše prohrál, je tady najednou plnost nového života (voda v poušti), plnost svobody (divoká zvěř již neohrožuje, ale klaní se!), plnost patření „vyvoleného“ lidu Bohu (vždyť Bůh ho „stvořil pro sebe“!) a plná svoboda ke službě (hlásání Boží slávy)... Avšak copak skutečnost není často úplně jiná???

Osobní aplikace

Jakoby tato zvěst, hlásaná prorokem do konkrétní dějinné situace, zároveň daleko přesahovala vše, co lze očekávat v tomto zraněném světě. Jakoby zde již zaznívala ta konečná novost Božího království, kdy bude „nové nebe a nová země“ (Zj 21,1nn), kdy bude „samo tvorstvo vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích“ (Řím 8,21). Kdy i do tvého srdce zajásají Mesiášova ne přikazující, ale osvobozující slova: „Jdi a už nehřeš!“ (Jan 8,11). Už nemusíš hřešit. Jsi zcela a úplně svobodný! A cestu znáš. Tak jdi!!! Teď hned!! O těchto velikonocích! Tahle konečná svoboda již v tobě vzchází! Copak to nepoznáváš!?

Tvůrčí uchopení

1. *Slavení „slavnosti prvotin“:* Na tomto místě je vhodné prožít společně radostnou „slavnost prvotin“ na motivy textu z Deuteronomia z 1. neděle postní. Může být ztvárněna jako slavení eucharistie, přičemž po čtení biblických textů (např. z 1. neděle postní) a po promluvě vycházející z podnětů našeho rozjímání o přinášení „prvotin“ (Dt 26,4-10) symbolicky ztvárníme rituál tam popsaný: (1) přinesení „koše vděčnosti“; (2) vyznání syna či dcery „potulného Aramejce“; (3) slavnostní přečtení či předání „pergamenu smlouvy“; (4) modlitba věřících např. formou vytváření jednoho společného „koše prvotin“ předčítáním částí z jednotlivých košů nebo spontánního žehnání; (5) slavení společné radostné slavnosti smlouvy (slavení eucharistie s následnou hostinou agapé).
2. *Eschatologický výhled:* Jako nasměrování na další cestu – k velikonocům i životem – lze pak na závěr mše použít texty a podněty z této 5. neděle postní a nasměrovat tak účastníky k další cestě nesené důvěrou, že „nový exodus“ je trvale probíhající skutečnost a že stojí za to těšit se na „nový Jeruzalém“. Velikonoce toho mohou být předchutí!

6. neděle postní: PARADOX SVOBODY (Iz 50,4-7; Fp 2,6-11; Lk 22,14 - 23,56)

Tak co? Vzpomínáte ještě na první postní neděli? „Vyhladověli“ jste po Božím slově během našeho čtyřicetidenního putování „pouští“? Zakusili jste jeho proměňující moc? Prožili jste s Izraelem jistotu daru svobody zakotvenou v Boží smlouvě? Poznali jste hlouběji samotného „sestupujícího“ Dárce svobody? Měli jste odvahu projít pouští a vstoupit do dospělého odpovědného užívání zralé svobody? Zakoušeli jste při tom všem vlastní omezenost a bídu volající po konečném osvobození vašeho zraněného srdce i zraněného světa? Zpečetili jste svoji smlouvu s Hospodinem? Objevili jste, že zárodky této svobody ve vás již „vzcházejí“?

Biblický základ

Pak také budete s hlubokým porozuměním a užitkem provázet při vjezdu do Jeruzaléma toho, který se zřekl své svobody, ano i „sám sebe… a vzal na sebe přirozenost otroka“ (Fp 2,6; 2. čtení)… aby do této svobody mohl být otevřen přístup i nám.

V pašijích letošní Květné neděle máme před očima do krajnosti ponížený, a přesto zcela svobodného otroka. Tuto jeho vydávající se svobodu Lukáš velmi jemně naznačuje v mnoha konkrétních, velmi lidských a citlivých setkáních na cestě ke smrti. Ježíše vykresluje jako *„učedníka, který umí znaveného poučovat utěšujícím slovem“* (Iz 50,4; 1. čtení, „3. píseň o Hospodinově služebníku“):

Ježíš se setkává s Petrem, kterého posiluje; s učedníky v Getsemanech, které vede k modlitbě; opět s Petrem, na kterého se s bolestí obrátí po jeho zapření; s jeruzalémskými ženami, které vede od povrchu do hloubky; na kříži pak se svými mučiteli, za které se modlí k Otci a se zločincem, pro kterého se stává cestou do ráje; nakonec s Otcem, který mu život nebere, ale kterému se on sám svobodně a úplně odevzdává do rukou…

Osobní aplikace

Celý Svatý týden můžeš (i ve světle dalších „písní o Hospodinově služebníku“ z Izaiáše v prvních čteních týdne) doprovázet právě tohoto Ježíše a žasnout, jenom žasnout. Žasnout nad paradoxem Boží cesty. Žasnout nad tím, že Dárce života se ponížil k smrti, abys ty měl(a) život. Že Dárce svobody se své svobody zřekl, aby tebe do svobody uvedl. Ve velikonočním třídenní pak už však nemusíš jenom žasnout. Tam se této zvláštní cesty můžeš na vlastní kůži zúčastnit! Vstoupit. Slavit. A jít…

Tvůrčí uchopení

1. *Květná neděle:* Prožij slavnost Květné neděle ve světle předchozího rozjímání a připoj se tak k zástupům, nebo ještě lépe k učedníkům, kteří budou Krista, ve kterém bylo řečeno ANO ke všem Božím zaslíbením, doprovázet skrze kříž až ke hrobu.
2. *Svatý týden:* Během Svatého týdne se nech doprovázet tzv. „písněmi o Hospodinově služebníku“ a nech v sobě doznívat témata, která tě zvlášť oslovila v předchozích týdnech.
   - Pondělí Svatého týdne: Iz 42,1-7 (1. píseň o Hospodinově služebníku)
   - Úterý Svatého týdne: Iz 49,1-6 (2. píseň o Hospodinově služebníku)
   - Středa Svatého týdne: Iz 50,4-9 (3. píseň o Hospodinově služebníku)
3. *Velikonoční třídenní:* Ke vlastnímu slavení Velikonoc ti mohou pomoci dvě připojené přílohy.

PŘÍLOHA 1: PRŮVODCE VELIKONOČNÍM TRIDUUEM

„Největší tajemství vykoupení lidstva slaví církev každoročně od večerní mše na památku Večeře Páně na Zelený čtvrtek až do nešpor neděle Zmrtvýchvstání Páně“ (římská instrukce o slavení velikonoc *Litterae circulares*, LC 38).

Zelený čtvrtek - památka poslední večeře **J 13,1-15**

„Mší, která se slaví večer na Zelený čtvrtek si chce církev připomenout poslední večeři, při níž Pán Ježíš v noci, kdy byl zrazován, ukázal všechnu svou lásku do krajnosti těm, která zanechával ve světě, obětoval Bohu Otci svoje tělo a svou krev pod způsobami chleba a vína, dal je apoštolům k požívání a přikázal jim a jejich nástupcům, aby to konali na jeho památku... Mytí nohou vybraným mužům, které se podle tradice koná v tento den, naznačuje službu a lásku Kristovu, neboť on přišel, aby sloužil, a ne aby se jemu sloužilo“ (LC 44 a 51).

V dnešním textu a večer při mši na sebe nech působit scénu ve večeřadle a prožij, že jsi jedním z učedníků, kterým Ježíš umývá nohy (v. 5), jedním z učedníků, které miluje *„až do krajnosti“* (v. 1), jedním z učedníků, kterým chce dát právě o těchto velikonocích svůj *„podíl“* na plnosti života (v. 8), ale také *„příklad“,* abys jednal(a) jako on (v. 15).

Velký pátek - památka umučení Páně **Iz 52,13 - 53,12**

„V tento den, kdy náš Velikonoční Beránek - Kristus - je obětován, církev uvažuje o umučení svého Pána a Ženicha, uctívá kříž, připomíná si své zrození z Kristova boku, když umíral na kříži, a modlí se za všechny lidi... Na Velký pátek ať se zachovává přísný půst zdrženlivosti od masa a újmy; doporučuje se ho zachovávat i na Bílou sobotu, aby církev s povznesenou a otevřenou duší vstoupila do radosti neděle Zmrtvýchvstání Páně“ (LC 58 a 39).

Půst dnešního dne nemá být nepříjemnou povinností, ale má ti umožnit ve svobodě od věcí nepotřebných i potřebných vidět hlouběji Krista povýšeného na kříž. Ve světle čtvrté „písně o Hospodinově služebníkovi“ si všimni a do hloubky prožij především tři důležité věci: to vše se stalo „pro tebe“; to vše ti přineslo obrovské požehnání (srov. symbol krve a vody tryskající z Kristova boku; J 19,34); to vše ti již bylo zdarma darováno.

Bílá sobota - den ticha **Lk 23,49-56**

„Na Bílou sobotu trvá církev na modlitbách u Kristova hrobu a uvažuje o jeho umučení a smrti, a také o jeho sestoupení mezi mrtvé. Očekává v modlitbě a postu jeho vzkříšení“ (LC 73).

Udělej si i ty dnes den ticha. Napodob ženy, které to *„všechno viděly“* (v. 49.55) a *„zachovaly sváteční klid“* (dosl. „šabbat“ - spočinutí). Člověk potřebuje ticho, aby mohl do hloubky prožít, že Kristus sestupuje i do jeho „říše stínů“, do jeho „pekel“, do jeho temnoty, slabosti a bezmoci (*„mezi mrtvé“*, jak vyznává liturgie*)*. Už zde však září předzvěst vzkříšení (v. 54 zní doslova: *„Byl den přípravy a šabbat již začínal zářit.“*). K prohloubení můžeš použít text „Ze starobylé homilie na Svatou sobotu“ (viz příloha 2).

Vigilie zmrtvýchvstání Páně - svatá noc

„Z prastaré tradice je tato noc zasvěcena Pánu... V ní totiž církev s bdělostí očekává (to je smysl slova „vigilie“) *vzkříšení Pána a slaví svátosti uvádějící do křesťanského života... Už na počátku církev každoročně slavila velikonoce, slavnost všech slavností, především noční vigilií. Vždyť Kristovo vzkříšení je zárukou naší víry a naděje, a křtem a biřmováním jsme byli zapojeni do Kristova velikonočního tajemství, s ním jsem zemřeli, s ním jsme byli pohřbeni, s ním vzkříšeni a s ním také budeme kralovat. Tato vigilie je také očekáváním příchodu Páně ve slávě“* (LC 77.80). *„Velikonoční vigilie je uspořádána takto: po slavnosti velikonoční svíce a po velikonočním chvalozpěvu (to je první část vigilie - **slavnost světla**) církev svatá uvažuje o podivuhodných skutcích, které činil Pán Bůh svému lidu od počátku (druhá část - **bohoslužba slova**) až do doby, kdy po znovuzrození nových údů ve křtu (třetí část - **křestní bohoslužba** o obnova křestních slibů) je pozvána ke stolu, který připravil církvi Pán na památku své smrti a vzkříšení, dokud nepřijde (čtvrtá část - **slavení eucharistie**)“* (LC 81).

Při slavení této nejdůležitější liturgické slavnosti celého křesťanského roku, na počátku nesené symbolikou světla zahánějící temnotu noci (římské instrukce velmi přísně předepisují začít s jejím slavením až po setmění), se pak nech starozákonními čteními (kterých může být až sedm) vtáhnout do úžasného dramatu dějin spásy vrcholícího ve velikonočním „aleluja“ a ve zvěsti o Kristově vítězství nad smrtí. Poté, při křestní bohoslužbě, prožij obnovu svého křtu a vyslov své „NE“ hříchu a „ANO“ novému životu v tobě. Jako zpečetění Kristovy věčné smlouvy s lidmi (s tebou!) a předchuť plného příchodu Božího království pak slav eucharistickou hostinu.

Zmrtvýchvstání Páně – neděle **J 20,1-31**

„Mše velikonoční neděle má být slavena co nejslavněji“ (LC 97).

Šimon Petr, Jan, Marie Magdalská, Kleofáš a jeho druh (srov. Lk 24,13-35), ostatní učedníci, Tomáš...: s každým se vzkříšený Ježíš setkává jinak, jedinečně. Takové setkání je připraveno i pro tebe - skrze dar Ducha svatého (v. 22), který můžeš právě dnes zvlášť intenzivně očekávat (evangelista Jan vidí velikonoce a letnice jedním jediným pohledem). I ty jsi ten *„učedník, kterého Ježíš miloval“* (v. 2), i ty máš mít *„věříce život v jeho jménu“* (v. 31). A to stojí za to slavit *„co nejslavněji“*.

PŘÍLOHA 2: ZE STAROBYLÉ HOMILIE NA SVATOU SOBOTU

Co se to děje? Na zemi je dnes veliké ticho. Veliké ticho a samota. Veliké ticho, protože Král spí. Země se zděsila a zmlkla,[1] protože vtělený Bůh usnul a vyburcoval ty, kteří od věků spali. Vtělený Bůh zemřel a otřásl říší mrtvých.

Jistě jde hledat praotce lidstva jako ztracenou ovci.[2] Jistě chce navštívit ty, kdo se nacházejí v naprostých temnotách a ve stínu smrti;[3] jistě přichází vysvobodit z bolestí uvězněného Adama spolu s uvězněnou Evou, jako Bůh i Evin syn.[4]

Pán k nim vešel vyzbrojen vítězným křížem. Jakmile ho praotec Adam uviděl, v úžasu se bil v prsa a na všechny volal: „Můj Pán ať je se všemi!“ A Kristus Adamovi odpovídá: „I s tebou!“ Chápe ho za ruku a burcuje ho slovy: *Probuď se, spáči, vstaň z mrtvých, a Kristus ti zazáří!*[5]

Já jsem tvůj Bůh a pro tebe jsem se stal tvým synem; pro tebe a pro ty, kteří se mají z tebe narodit nyní říkám a s veškerou mocí poroučím těm, kdo byli v poutech: Vyjděte ven. A těm, kdo byli v temnotě: Mějte světlo. A spícím: Vstaňte.

Přikazuji ti: Probuď se, spáči, přece jsem tě neučinil proto, abys prodléval spoutaný v podsvětí. Vstaň z mrtvých, neboť já jsem život těch, kdo zemřeli. Vstaň, dílo mých rukou, vstaň, můj obraze učiněný k mé podobě.[6] Vstaň a vyjděme odtud. Neboť tys ve mně a já v tobě,[7] jsme přece jedna nedílná osoba.

Pro tebe jsem se stal já, tvůj Bůh, tvým synem. Pro tebe jsem já, Pán, přijal tvou podobu služebníka. Pro tebe jsem já, který jsem na nebi, přišel na zem a do podsvětí. Po tebe, člověče, jsem byl jako člověk, bez pomoci, odložený mezi mrtvé.[8] Pro tebe, který jsi vyšel ze zahrady,[9] jsem byl ze zahrady vydán Židům[10] a v zahradě ukřižován.[11]

Pohleď na můj poplivaný obličej, to jsem snesl pro tebe, abych v tobě obnovil dřívější dech.[12] Pohleď na mé zpolíčkované tváře; to jsem snesl, abych tvou porušenou podobu obnovil opět k svému obrazu.

Pohleď na má zbičovaná záda; to jsem snesl, abych odstranil břemeno hříchů tížící tvá ramena. Pohleď na mé ruce šťastně přibité ke kmeni kříže; to pro tebe, jenžs kdysi nešťastně vztáhl svou ruku ke kmeni v ráji.

Usnul jsem na kříži a kopí proklálo můj bok. To pro tebe, který jsi usnul v ráji a nechal vyvést ze svého boku Evu. Můj bok vyléčil ránu ve tvém boku. Můj spánek tě vyvede ze spánku podsvětí. Mé kopí zadrželo kopí namířené proti tobě.

Vstaň, vyjděme odtud! Nepřítel tě vyvedl z rajské země; já už tě neusadím do ráje, ale na nebeský trůn. On tě zahnal od stromu života, který byl předobrazem; avšak já jsem sám život, a hle, jsem s tebou spojen. Určil jsem cheruby, aby tě opatrovali jako služebníci a přikazuji jim, aby tě měli v takové úctě, jaká přináleží Bohu.

Trůn s cheruby je uchystán, nosiči jsou pohotově a připraveni, svatební komnata je vystrojena a jídla přichystána. Věčné stánky a příbytky jsou vyzdobeny, poklady věčných statků otevřeny a nebeské království je připraveno už od věků.

[1] Ž 76,9; [2] Srov. Lk 15,3n; [3] Srov. Lk 1,79; [4] Srov. Gn 3,15; [5] Ef 5,214; [6] Srov. Gn 1,27; [7] Srov. Jan 17,21.23; [8] Srov. Ž 88,5.6; [9] Srov. Gn 3,23; [10] Srov. Jan 18,1n; [11] Srov. Jan 19,41; [12] Srov. Gn 2,7.